

ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΑΡΧΕΣ (του Γιάννη Παρασκευουλάκου)

Triumph of
Time - Jacob
Jordaens/1649 –
1652

Μέρος 1ο – Διάσταση μεταξύ αποδομητικών θεωριών και μεγάλων αρχών

Μέρος 2ο – Η φύση και η λειτουργία των μεγάλων αρχών

Μέρος 3ο – Παρελθόν και αποδομητικές διαδικασίες

Η αφετηρία για την σειρά άρθρων που θα ακολουθήσει με αυτόν τον τίτλο ήταν η έκπληξη που αισθάνθηκα όταν ήλθα επανειλημμένα σε επαφή με τα σύγχρονα εγχειρήματα αποδόμησης: αποδόμησης παραδοσιακών αξιών, αποδόμησης ρόλων, αποδόμησης μεγάλων προσωπικοτήτων του παρελθόντος, λ.χ. της ελληνικής και της ρωμαϊκής αρχαιότητας, με το επιχείρημα ότι ήταν υπερβολικά «λευκοί», μισογύνηδες, φασίστες, αποικιοκράτες και άλλα τέτοια (1). Η αποδόμηση έχει αγγίξει και προσβάλλει ήδη πράγματα που υποτίθεται αποτελούσαν κοινό τόπο, τουλάχιστον για τις

σύγχρονες δημοκρατίες, και θεμελιώδη συστατικά του δυτικού πολιτισμού, όπως η ανεκτικότητα, ο διάλογος και η δυνατότητα αντιλόγου, ακόμα και εκεί όπου η συντριπτική πλειοψηφία μιας κοινωνίας σκέπτεται αλλιώς. Σε ανθρώπους και κινήματα, αλλά περισσότερο σε αυτό που μπορούμε να αποκαλέσουμε μαζική σκέψη, αναπτύσσεται ήδη μια τάση φίμωσης σε οτιδήποτε φαίνεται να αντιστρατεύεται το πολιτικά, πολιτισμικά, επιστημονικά, αισθητικά «ορθό» και οι συνέπειες για τους αντιρρησίες είναι δριμείες: η λεγόμενη «ακυρωτική κουλτούρα» επιστρατεύει όλη την τεράστια δύναμη της δημοσιότητας, την ικανότητα να εστιάζει την κοινή γνώμη σαν μεγεθυντικός φακός επάνω τους, μέχρι την ψυχολογική, ηθική, επαγγελματική και κάποτε φυσική τους εξόντωση.

Θεωρώ ότι είναι ακριβέστερο πλέον να μιλάμε για μαζική σκέψη παρά για κοινή γνώμη με την έννοια ότι παρά το γεγονός ότι ζούμε στην εποχή της υπερπληροφόρησης και της υποτιθέμενης αφθονίας ελευθερίας, η καταλυτική ισχύς των μέσων μαζικής ενημέρωσης δημιουργεί μια ευθυγράμμιση στο ελάχιστο για την συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού με όρους συναισθηματικούς και αποκλειστικούς.

Σε μια επιστολή 150 γνωστών αμερικανών καθηγητών, καλλιτεχνών, δημοσιογράφων, συγγραφέων προς το περιοδικό Harpers με ημερομηνία 7 Ιουλίου του 2020 και τίτλο A Letter on Justice and Open Debate (Επιστολή για την δικαιοσύνη και τον ανοιχτό διάλογο), οι συντάκτες της επιστολής κάνουν την αξιοσημείωτη παρατήρηση ότι ο περιορισμός του διαλόγου μπορεί να γίνει εξ ίσου τόσο από μια καταπιεστική κυβέρνηση όσο και από μια μη ανεκτική κοινωνία και έχει πάντα ως αποτέλεσμα την βλάβη εκείνων που υστερούν σε δύναμη (2).

Επομένως η πραγμάτευση του θέματος θα γίνει υπό αυτό το πρίσμα, δηλαδή κυρίως της επίθεσης εναντίον των αρχών μέσω των όψεων του χρόνου και του τρόπου αντίδρασης και υπεράσπισης των αρχών και πάλι μέσω των όψεων του χρόνου.

Πριν περάσουμε σε μια πραγμάτευση των διαστάσεων του χρόνου

και της χρήσης και κατάχρησης από μέρους μας θα διευκρινίσω ορισμένα ζητήματα που ανακύπτουν από τον τίτλο του άρθρου καθεαυτόν.

Όταν λέω όψεις του χρόνου, εννοώ την συνήθη διαίρεση σε παρελθόν, παρόν και μέλλον.

Κατά την γνώμη μου, όλη η δυναμική και η αίσθηση του χρόνου παράγεται από την σχέση μας με τις μεγάλες αρχές, καθώς αυτές ξεδιπλώνονται στην κατανόηση και εφαρμογή μας. Επάνω σε αυτό θα χρειαστεί επιχειρηματολογία που θα παραθέσω αργότερα.

Ως μεγάλες αρχές εννοώ: Την ελευθερία, την αγάπη (που περιλαμβάνει την συμπόνια) και την θέληση. Δεν θεωρώ ότι οι αρχές αυτές «εξαντλούν» ένα συγκλονιστικά αχανές σύμπαν. Θεωρώ όμως ότι πρόκειται για εκείνες τις αρχές που είναι πλησιέστερα σε εμάς και ως ανθρωπότητα έχουμε δουλέψει περισσότερο για την κατανόησή τους.

Η ελευθερία δείχνει και εγγυάται το αχανές της εξέλιξης και των επιτεύξεων, χωρίς καμμία επιβολή, με συμμετρία και αρμονία ανάμεσα στους δρώντες παράγοντες, ασχέτως των πρόσκαιρων συγκρούσεων.

Η αγάπη δείχνει και εγγυάται ότι αυτό το παράξενο τέρας που λέγεται μοναξιά, απομόνωση, εγωότητα (εγωισμός), χωριστή επίτευξη και επιτυχία κοκ είναι πλάσμα φανταστικό του νου και κυριολεκτικά ανύπαρκτο. Υπαρκτή είναι μια αστείρευτη πληθώρα ευεργετικών σχέσεων μεταξύ των όντων. Οικειότητα και αλληλοεμπλουτισμός που οδηγεί σε μίαν αλυσιδωτή αντίδραση ασύλληπτης ζωτικότητας και ομορφιάς.

Και η θέληση δείχνει και εγγυάται όχι μόνο ότι τα παραπάνω είναι έτσι αλλά και ότι σε όλη αυτή την «αχανή πορεία μαζί» βασικό συστατικό είναι η χαρά.

Ο κατάλογος για το ποιες θεωρεί ο καθένας μεγάλες αρχές προφανώς είναι ανοιχτός σε διαφορετικές θεάσεις καθώς και σε διαφορετικές εποχές, πάντα υπό την προϋπόθεση ότι στην

προσέγγισή τους πρέπει να μεσολαβεί μια αφαιρετική ή αφηρημένη σκέψη που σημαίνει ότι υπάρχει γνησιότητα στοχασμού και ελευθερία από το προσωπικό συμφέρον ή γούστο και την αντίστοιχη περιορισμένη οπτική γωνία. Αν έχουν έτσι τα πράγματα, μπορούμε να είμαστε βέβαιοι πως θα ανατείλει κάποτε η ημέρα όταν η κατανόησή μας για τις προμνημονευθείσες αρχές θα είναι τόσο ικανοποιητική ώστε να ανοιχτούν μπροστά μας νέοι συγκλονιστικοί ορίζοντες, κάλεσμα νέων αγώνων και επιτεύξεων.

Λέω «αγώνων», γιατί προφανώς το ξεδίπλωμα γίνεται με αγώνα και συγκρούσεις που οδηγούν σε νέα κατανόηση, εφαρμογή και νέες συγκρούσεις κοκ. Η σύγκρουση είναι αναγκαία και συμβαίνει πρώτα μεταξύ ημών και των αρχών, καθώς αυτές με ακατάληπτη ζωτικότητα επιδιώκουν όλο και περισσότερη έκφραση που προσκρούει σε δικά μας χαρακτηριστικά: αδράνεια, περιορισμούς, άγνοια και, κατά περίπτωση, σε άρνηση. Έπειτα, η σύγκρουση ακολουθεί μέσα στην ανθρωπότητα. Σε σχέση με αυτό το τελευταίο, θεωρώ ότι όλοι έχουμε πολύ υλικό στα αποθέματα των γνώσεών μας, ώστε να μην χρειάζεται να επεκταθώ περισσότερο.

Αναφορές

1. Για όσους δεν είναι εξοικειωμένοι με τις διαδικασίες της αποδόμησης παραθέτω ορισμένα άρθρα:

Το άρθρο του Raphaël Doan: «Ces historiens de l'Antiquité qui haïssent l'Antiquité» (Οι ιστορικοί της αρχαιότητας που μισούν την αρχαιότητα), στο διαδίκτυο:

<https://www.lefigaro.fr/vox/histoire/non-l-antiquite-n-etait-pas-raciste-20210311> που μεταφράστηκε στα ελληνικά από τον Ευάγγελο Δ. Νιάνιο με τίτλο: «ΗΠΑ: ΄΄Φωτιά και τσεκούρι» στα Αρχαία Ελληνικά!!!΄΄» και μερικές παρατηρήσεις του ίδιου, στο διαδίκτυο:

<https://www.anixneuseis.gr/%ce%b7%cf%80%ce%b1-%cf%86%cf%89%cf%84%ce%b9%ce%ac-%ce%ba%ce%b1%ce%b9->

%cf%84%cf%83%ce%b5%ce%ba%ce%bf%cf%8d%cf%81%ce%b9 -
%cf%83%cf%84%ce%b1-%ce%b1%cf%81%cf%87%ce%b1%ce%af%ce%b1 -
%ce%b5%ce%bb/

Το άρθρο του Edward Skidelsky – Η σκιά του ολοκληρωτισμού (μέρος α' και β'), μεταφρασμένο από τον Μύρωνα Ζαχαράκη, στο διαδίκτυο:

<https://www.respublica.gr/2021/06/post/edward-skidelsky-a/>,
και

<https://www.respublica.gr/2021/11/post/edward-skidelsky-b/>

Τα άρθρα της Ευγενίας Σαρηγιαννίδη «Μια γυναίκα χωρίς άντρα είναι ένα ψάρι χωρίς ποδήλατο», στο διαδίκτυο: <https://slpress.gr/idees/quot-mia-gynaika-choris-antra-einai-e-na-psari-choris-podilato-quot/> και

«Οι “ερυθροφρουροί” του πολιτικά ορθού αποδομούν φύλο, φυλή και πολιτισμό», στο διαδίκτυο: <https://slpress.gr/koinonia/oi-quot-erythrofroyroi-quot-toy-politika-orthoy-apodomoy-n-fylo-fyli-kai-politismo/>

2. Στο <https://harpers.org/a-letter-on-justice-and-open-debate/> διαδίκτυο:

Γιάννης Παρασκευουλάκος

Μέλος της ΜΚΟ ΣΟΛΩΝ

εικόνα: wikiart.org